

РЕЙ БРЕДЪРИ ЛЕКАРСТВО ПРОТИВ МЕЛАНХОЛИЯ

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

— Пратете за пиявици. Трябва да ѝ се направи кръвопускане — каза доктор Гимп.

— Та на нея вече кръв не ѝ остана! — възкликна госпожа Уилкъс. — О, докторе, какво мъчи нашата Камилия?

— Не е добре.

— Да, да?

— Болнава е. — Добрият доктор се намръщи.

— Продължавайте, продължавайте!

— Гасне като пламъче на свещ, без съмнение.

— Но, доктор Гимп! — запротестира господин Уилкъс. — На излизане ни говорите онова, което ние ви говорехме на влизане!

— Не, не е вярно! Давайте ѝ от тези хапчета сутрин, обед и по залез-слънце. — Много ефикасно лекарство!

— По дяволите, тя вече е *натъпкана* с ефикасни лекарства!

— Охо! Това ще ви струва шилинг, сър. Слизам долу.

— Слизайте долу и пратете Дявола да се качи! — Господин Уилкъс тикна монета в ръката на добрия доктор.

И със смъркане на енфие и гръмко кихане лекарят изтрополи по стълбите и излезе на претъпканите улици на Лондон в едно начумерено утро през пролетта на 1762 година.

Господин и госпожа Уилкъс се обърнаха към леглото. Сладката им Камилия лежеше бледа, слаба, но все още прелестна, с големи люлякови очи и коси като златно поточе по възглавницата.

— О — почти изплака тя. — Какво се случва с мен? От началото на пролетта преди три седмици виждам призрак в огледалото. Плаша се от самата себе си. Само като си помисля, че ще умра, без да доживея двайсетия си рожден ден...

— Дете — рече майката, — какво те боли?

— Ръцете. Краката. Гърдите. Главата. Колко доктори — шестима? — ме въртяха като месо на шиш. Стига толкова. Моля ви, оставете ме да си ида спокойно.

— Ама че противна, ама че тайнствена болест — каза майката. — О, направи нещо, господин Уилкъс!

— Какво? — гневно попита господин Уилкъс. — Не иска да вижда лекари, аптекари или свещеника — и слава Богу! На път са да ме разорят! Може би трябва да изтичам навън и да доведа коминочистача?

— Да — чу се глас.

— Какво! — Тримата се обърнаха.

Съвсем бяха забравили за по-малкия ѝ брат Джейми, който стоеше до прозореца, ровичкаше из зъбите си и гледаше спокойно надолу към ръмящия дъжд и шумотевещата на града.

— Било е пробвано преди четиристотин години и е действало — спокойно рече той. — Не-не, не водете коминочистача тук. По-добре да свалим Камилия с леглото долу и да я сложим до входната врата.

— Но защо?

— Само за един час — Джейми изви очи към тавана, пресмяташе, — покрай портата минават хиляда души. За един ден ще пробягат, ще изкуцукат, ще преминат двайсет хиляди. Всеки ще може да види чезнещата ми сестра, да преброи зъбите ѝ, да дръпне мекото на ушите ѝ и всички — всички, забележете — ще поискат да предложат някакво сигурно лекарство! Един от тях може и да се окаже прав!

— О! — възкликна поразен господин Уилкъс.

— Татко — развълнувано рече Джейми. — Срещал ли си някога човек, който да не смята, че лично е написал „Materia Medica“? Зеленото мазило за възпалено гърло, волски мехлем — за миазми и подпухване? В този момент десет хиляди самопровъзгласили се аптекари минават долу, а мъдростта им е изгубена за нас!

— Джейми, момчето ми, ти си невероятен!

— Спрете! — намеси се госпожа Уилкъс. — Дъщеря ми няма да бъде излагана на показ нито тук, нито на някоя друга улица...

— Фу, жено! — срязва я господин Уилкъс. — Камилия се топи като сняг, а ти не искаш да я махнеш от тази гореща стая? Хайде, Джейми, вдигни леглото!

— Камилия? — обърна се госпожа Уилкъс към дъщеря си.

— Мога да умра и на открито — рече Камилия, — където прохладният ветрец ще развее къдриците ми, докато аз...

— Глупости! — прекъсна я бащата. — Няма да умреш. Джейми, вдигай! Ха! Така! Махай се от пътя, жено! Давай, момчето ми, *повисоко!*

— О — възкликна слабо Камилия. — Аз летя, *летя!*...

Съвсем неочаквано над Лондон се отвори синьо небе. Населението, изненадано от промяната на времето, се изсипа на улиците, горящо от желание да гледа, да прави, да купува. Слепци пееха, кучета подскачаха, клоуни се тътреха и падаха, деца играеха на дама и хвърляха топка, сякаш бе време за карнавал.

И наред всичко това с олюляване, с изпъкнали от напрежение жили, Джейми и господин Уилкъс изнесоха Камилия като папеса, високо в нейната носилка-легло, стиснала очи и молеща се.

— Внимателно! — изкрещя госпожа Уилкъс. — Ах, та тя е мъртва! Не. Ето така. Свалете я на земята. Леко...

И най-сетне леглото бе поставено край стената на къщата, така че Човешката река, протичаща край него, да може да види Камилия — голяма бледа Вартоломеева кукла, изнесена като трофей на слънце.

— Момко, тичай за перо, мастило и хартия — каза таткото. — Ще записвам симптомите и церовете, които ни предложат днес. Довечера ще ги прегледаме. А сега...

Но един човек от тълпата вече разглеждаше Камилия със зорко око.

— Тя е болна! — рече той.

— А! — радостно възкликна господин Уилкъс. — Почна се. Перото, момче. Така. Продължавайте, сър.

— Не е добре. — Мъжът се намръщи. — Болнава е.

— Болнава... — записа господин Уилкъс и замръзна. — Сър? — Вдигна подозрително глава. — Да не би да сте лекар?

— Точно така, сър.

— *Знаех си*, че съм чувал това! Джейми, вземи бастуна ми, изпъди го! Вървете, сър, махайте се!

Мъжът побърза да се махне, ругаеше, страховито разгневен.

— Не е добре, болнава... пфу! — имитира го господин Уилкъс, но спря. Една жена, висока и слаба като призрак, току-що станал от гроба, сочеше с пръст Камилия Уилкъс.

— Депресия — напевно произнесе тя.

— Депресия — записа доволно господин Уилкъс.

— Оток на белия дроб — припяваше тя.

— Оток на белия дроб! — записа грейналият господин Уилкъс. — Ето това е съвсем друга работа!

— Нужно е лекарство против меланхолия — слабо рече жената. — Имате ли прах от мумия за лекарство у дома? Най-добрите мумии са египетски, арабски, хирасфатски и либийски, помагат много при магнитни разстройства. Попитайте за мен, за циганката, на Флодън Роуд. Продавам сизон, мъжки благовония...

— Флодън Роуд, сизон... по-бавно, жено!

— Опобалсам, понтийска валериана...

— Чакай, жено! Опобалсам, да! Джейми, спри я!

Но жената изреди церовете и продължи нататък.

Едно момиче на не повече от седемнайсет приближи и впери поглед в Камилия Уилкъс.

— Тя...

— Момент! — Господин Уилкъс драскаше трескаво. — ... Магнитни разстройства... понтийска валериана... да му се не види! Е, млада госпожице. Какво виждате по лицето на дъщеря ми? Пронизвате я с очи, едва дишате. Е?

— Тя... — Странното момиче затърси дълбоко в очите на Камилия, изчерви се и заекна. — Тя страда от... от...

— Кажи го де!

— Тя... тя... о!

И момичето хвърли един последен, изпълнен с дълбоко съчувствие поглед и бързо изчезна в тълпата.

— Глупаво момиче!

— Не, татко — прошепна с широко отворени очи Камилия. — Изобщо не е глупава. Тя *видя*. Тя *разбра*. Ох, Джейми, бягай да я настигнеш, накарай я да каже!

— Не, не предложи нищо! А я виж списъка на циганката!

— Зная го, татко. — Камила пребледня още повече и затвори очи.

Някой прочисти гърлото си.

Касапинът с престилка като потънало в кръв бойно поле стоеше и засукуваше огромни мустаци.

— Виждал съм крави с такъв поглед — рече той. — Спасявал съм ги с бренди и три пресни яйца. През зимата спасих себе си със същия еликсир...

— Дъщеря ми не е крава, сър! — Господин Уилкъс остави перото. — Не е и касапин, нито пък е януари! Отстъпете, сър, и други

чакат!

И наистина, вече се бе събрала огромна тълпа — хората се събираха, всеки копнееше да каже любимото си средство, да предложи някоя страна, където вали по-малко и има повече слънце, отколкото в Англия или прочутата Южна Франция. Старци и старици, опитни доктори, каквито са всички на повечко години, се караха помежду си, размахваха бастуни, тояжки и патерици.

— Назад! — разтревожено викна господин Уилкъс. — Ще смачкат дъщеря ми като пролетна къпина!

— Дръпнете се назад! — Джейми сграбчи бастуни и патерици и ги хвърли над тълпата, която се размърда да търси липсващите крайници.

— Татко, аз гасна, гасна — задъха се Камилия.

— Татко! — извика Джейми. — Има само един начин да спрем тази лудница! Да им искаме пари! Да ги караме да плащат за правото да дават съвети за изцеряване!

— Джейми, синко, гордея се с теб! Бързо, момче, напиши обява! Слушайте, хора! Два пенса! Наредете се на опашка, моля, един по един! Два пенса, за да си кажете приказката! Пригответе парите, точно така! Точно така. Вие, сър. Вие, мадам. А сега перото! Започваме!

Тълпата кипна като тъмно море.

Камилия отвори очи и отново припадна.

Слънцето залязваше, улиците почти опустяха, вече се срещаха само отделни пешеходци. Клепачите на Камилия затрептяха като крилца на пеперуда от познатия звън.

— Триста деветдесет и девет, четиристотин пенса! — Господин Уилкъс броеше последните пари и ги пускаше в торбата, която държеше ухиленият му син. — Ето така!

— С това ще ми купите чудесна черна катафалка — рече бледото момиче.

— Тихо! Семейство мое, представяли ли сте си, че двеста души ще поискат да платят, за да изкажат мнението си?

— Да — каза госпожа Уилкъс. — Съпруги, съпрузи, деца, всички са глухи един за друг. Затова хората с радост си плащат, за да ги изслуша някой. Горките, всеки си мисли, че той и само той разпознава

ангина, воднянка и сап. И ето че сега сме богати, а двеста души са щастливи, че са изсипали аптечките си пред вратата ни.

— Господи, вместо да се укротят, трябваше да ги гоним, а те се зъбеха като кутрета.

— Прочети списъка, татко — рече Джейми. — Двеста лекарства. Кое ли е истинското?

— Не ме е грижа — прошепна Камилия и въздъхна. — Става тъмно. Стомахът ми се свива от слушане на имена! Ще ме качите ли горе?

— Да, скъпа. Джейми, вдигай!

— Моля ви — каза нечий глас.

Полунаведени, двамата вдигнаха очи.

Пред тях стоеше най-обикновен коминочистач с покрито със сажди лице, от което сияеха две сини като вода очи и белозъба усмивка. Прах се сипеше от ръкавите и крачолите му, когато се движеше. Говореше тихо и кимаше.

— Не успях да се вредя през тълпата — каза той, стиснал мръсната си шапка в ръце. — Сега се прибирам, и ето ме тук. Трябва ли да плащам?

— Не, коминочистачо, не трябва — нежно рече Камилия.

— Чакай малко... — запротестира господин Уилкъс.

Но Камилия го изгледа меко и той млъкна.

— Благодаря, мадам. — Усмивката на коминочистача блесна като топла слънчева светлина в сгъстяващия се здрач. — Имам само един съвет.

Гледаше Камилия. Камилия не сваляше поглед от него.

— Сър, мадам, днес ли е навечерието на свети Боско?

— Кой знае. Не и аз, сър! — отвърна господин Уилкъс.

— Аз пък смятам, че днес е *точно* навечерието на свети Боско, сър. Освен това е пълнолуние. Затова — скромно рече коминочистачът, неспособен да свали поглед от прекрасното измъчено момиче, — трябва да оставите дъщеря си навън, под светлината на изгряващата луна.

— Навън под луната! — възкликна госпожа Уилкъс.

— А няма ли да стане лунатичка? — попита Джейми.

— Моля за извинение, сър. — Коминочистачът се поклони. — Но пълната луна успокоява всички болни същества, били те хора или

полски зверове. У нея има безметежност в цвета, спокойствие в докосването ѝ, ласкаво извайване на душа и тяло.

— Може да завали... — притеснено се обади майката.

— Кълна се — бързо рече коминочистачът. — Сестра ми страдаше от същата бледност и припадъци. Оставихме я като лилия в саксия една пролетна вечер насаме с луната. Днес живее в Съсекс, душата ѝ се радва на цветущо здраве!

— Цветущо здраве! Лунна светлина! И няма да ни струва нито пени от четиристотинте, които спечелихме днес! Майко, Джейми, Камилия.

— Не! — отсече госпожа Уилкъс. — Няма да допусна!

— Майко — рече Камилия.

И погледна настойчиво коминочистача.

Изцапаното му лице бе обърнато към нея, усмивката му — като ятаган в мрака.

— Майко, усещам го. Луната ще ме изцери, ще изцери, ще изцери...

Майката въздъхна.

— Днес не е нито мой ден, ни вечер. Нека те целуна за последен път тогава. Ето тъй.

И майката се качи горе.

Коминочистачът отстъпи назад, поклони се любезно на всички.

— Цяла нощ, помнете, под луната, без никакви намеси до зори. Спете добре, млада госпожице. Сънувайте, сънувайте най-добри сънища. Лека нощ.

Саждата изчезна в сажда — коминочистачът си отиде.

Господин Уилкъс и Джейми целунаха Камилия по челото.

— Татко, Джейми — рече тя. — Не се безпокойте.

И я оставиха сама да гледа натам, където сякаш виждаше увиснала във въздуха усмивка, която блесна и се скри зад ъгъла.

Зачака изгряването на луната.

Нощ в Лондон, гласовете от кръчмите са все по-сънени, затръшват се врати, чуват се пиянски прощавания, звънят часовници. Камилия видя котка да върви като жена в кожено палто, видя жена като котка — и двете мъдри, и двете египетски, и двете миришещи на подправки. На около всеки четвърт час отгоре се чуваше:

— Добре ли си, дете?
— Да, татко.
— Камилия?
— Мамо, Джейми. Добре съм.

И накрая:

— Лека нощ.
— Лека нощ.

Последните светлини угаснаха. Лондон потъна в сън.

Луната изгря.

И колкото по-високо се издигаше, толкова по-широко се отваряха очите на Камилия, докато гледаше алеи, дворове и улици, докато в полунощ луната увисна над нея и я освети като мраморна статуя над древна гробница.

Движение в мрака.

Камилия застана нащрек.

Мъжът пристъпи в лунната светлина. Носеше лютня и едва докосваше струните ѝ. Бе добре облечен, с красиво и — поне в момента — сериозно лице.

— Трубадур — рече на глас Камилия.

Мъжът опря пръст на устните си и бавно доближи леглото.

— Какво правите тук тъй късно? — попита момичето. Не се боеше, без сама да знае защо.

— Приятел ме изпрати да ви излекувам. — Докосна струните на лютнята. Разнесе се сладък звук. Мъжът бе наистина прекрасен в сребърната светлина.

— Не може да бъде — рече тя. — На мен ми бе казано, че *луната* е моят цяр.

— И тъй ще бъде, дево.

— Какви песни пеете?

— Песни за пролетни нощи, болезки и неразположения без име. Да назова ли вашата треска, дево?

— Да, ако я знаете.

— Първо, симптомите — високи температури, внезапен студ, сърцето бие бързо, после бавно, бесни приливи енергия, след тях спокойствие, опиянение от бистра вода, замайване, когато ви докоснат само *тъй*...

Докосна китката ѝ, видя я как се разтопява и всеки момент ще падне в несвяст, и се отдръпна.

— Депресии, възторзи — продължи той. — Сънища...

— Спрете! — възкликна изумено тя. — Познавате я дума по дума. Хайде, назовете болестта ми!

— Ще я назова. — Той докосна с устни ръката ѝ и тя изведнъж се разтрепери. — Името на болестта е Камилия Уилкъс.

— Колко странно! — Тя трепереше, в очите ѝ проблясваха люлякови пламъци. — Значи аз съм болест за самата себе си? Колко болна се правя! Дори сега, чувствам го със сърцето си!

— Аз също, да.

— Ръцете и краката ми, изпълнени са с лятна жега!

— Да. Изгарят пръстите ми.

— А ето че сега задуха нощен вятър — вижте ме, треса се, студено е! Умирам, кълна ви се, умирам!

— Не ще ви позволя — спокойно рече той.

— Нима сте доктор?

— Не, най-обикновен лечител, също като онази, що позна бедата ви днес. Момичето, което щеше да нарече болестта, но се скри сред тълпата.

— Да, видях го в очите ѝ, тя знаеше какво ме мъчи. Но ето, сега зъбите ми тракат. А няма повече одеяла!

— Направете ми място, моля. Ето така. Да видим. Две ръце, два крака, глава и тяло. Целият съм тук!

— Какво, сър!

— За да ви стопля в студената нощ, разбира се.

— Като печка! О, сър, сър, *познавам* ли ви? Как се казвате?

Главата му бързо засенчи нейната. Сини като бистра вода очи, белозъба усмивка проблясваха към нея.

— Наричат ме Боско, естествено.

— Няма ли светец с такова име?

— Дайте ми час и ще започнете да ме наричате тъй, да.

Главата му се приближи. Така, скрита в сянката, тя извика радостно, познала своя коминочистач.

— Свят ми се вие! Сега ще умра! Лекарството, скъпи докторе, или всичко е загубено!

— Лекарството — рече той. — Лекарството е *това*...

Някъде запяха котки. Хвърлена от прозорец обувка ги прогони от оградата. После остана само тишина и луна...

— Ш-ш-ш...

Утрин. Господин и госпожа Уилкъс слязоха на пръсти долу и надзърнаха в двора.

— Замръзнала е до смърт в тази ужасна нощ, *зная* го!

— Не, жено, виж! Жива е! С рози по страните! Не, даже повече! Праскови, сливи! Цялата блести, бяла и червена! Скъпата Камилия, жива и здрава!

Наведоха се над спящото момиче.

— Усмивва се, сънува. Какво каза?

— Превъзходното лекарство — въздъхна момичето.

— Какво, какво?

Момичето се усмихна отново в съня си.

— Лекарство — промърмори тя — против меланхолия.

Отвори очи.

— О, мамо, татко!

— Дъще! Дете! Ела горе!

— Не. — Тя ги хвана нежно за ръце. — Мамо? Татко?

— Кажи?

— Никой няма да ни види. Слънцето едва изгрява. Потанцувайте с мен.

Те не искаха да танцуват.

Но го направиха, без да знаят какво празнуват.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.